

Anna Mojsiej

"Studia Europejskie", 1997, nr 3 : [recenzja]

Acta Scientifica Academiae Ostroviensis nr 1, 201-204

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

się przyczynić do powstania pełniejszego obrazu konsekwencji związanych z przystąpieniem do struktur europejskich. Wydaje się, że świadomość tego wciąż jeszcze nie wykształciła się zarówno w polskim społeczeństwie, jak i przynajmniej w części elit odpowiedzialnych za podejmowane ostatnio decyzje.

Reasumując, sędzę, że autorom „Unii Europejskiej” udało się osiągnąć stawiane sobie zamierzenia, by stała się ona rzetelnie napisanym podręcznikiem, w którym znaleźć można podstawowe elementy dotyczące integracji gospodarczej i politycznej w Unii Europejskiej, z uwzględnieniem m.in. stosunków z Polską. Wydaje się stać pomocnym źródłem wiedzy dla tych, do których jest adresowana – studentów, pracowników naukowych i wszystkich osób związanych z integracją Polski z Unią Europejską.

Anna Mojsiej

***STUDIA EUROPEJSKIE, NR 3/1997, CENTRUM
EUROPEJSKIE UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO,
WARSZAWA 1997***

W związku ze wzrostem zainteresowania tematyką europejską wywołanym bezpośrednio stowarzyszeniem Polski ze Wspólnotami Europejskimi oraz rozpoczętymi właśnie (31 marca br.) oficjalnymi negocjacjami w sprawie przystąpienia do tych struktur, na rynku wydawniczym pojawiło się wiele nowych pozycji, zarówno książkowych, jak i periodycznych. Niestety, nie wszystkie z nich mają rzeczywistą wartość naukową, choć niejednokrotnie dotowane są z różnego typu funduszy wspierających popularyzację wiedzy na temat procesów integracyjnych w Europie.

Obok tego rodzaju pozycji, dostępne są również publikacje rzetelnie przygotowane, wnoszące nową wartość do zdobytej już wiedzy w omawianym przedmiocie. Wśród nich wymienić można kwartalnik *Studia Europejskie*, wydawany przez Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego, który zaczął ukazywać się w roku 1997 (trzy kolejne numery). Każdy zeszyt podzielony jest na pięć sekcji zawierających kolejno:

- artykuły;
- dokumenty;

- informacje i materiały;
- bibliografię europejską;
- informacje dotyczące Centrum Europejskiego Uniwersytetu Warszawskiego.

Zawartość numeru trzeciego, który jest zasadniczym przedmiotem niniejszej recenzji, różni się nieco od poprzednich. Najbardziej rozbudowany został tu dział *Dokumenty*. Wynika to z faktu, iż w ostatnim czasie przyjęto szereg bardzo ważnych aktów regulujących procesy integracji europejskiej i bezpośrednio wpływających na sytuację Polski.

Omawiany zeszyt zawiera cztery artykuły. Pierwszy z nich (*Kultura i integracja europejska. Implikacje dla Polski*, napisany przez prof. dr. hab. Kazimierza Krzysztofka) dotyczy zagadnień, które nie są powszechnym przedmiotem zainteresowań. Kultura nie jest sferą priorytetową Unii Europejskiej i do czasu Układu z Maastricht nie była osadzona w prawie tej organizacji. Autor omawia przede wszystkim główne kierunki polityki kulturalnej Unii Europejskiej oraz ich znaczenie dla Polski jako państwa stowarzyszonego, aspirującego do pełnego członkostwa. Prof. Krzysztofek słusznie podkreśla, że nasza percepcja procesów zachodzących w Unii jest nieco jednostronna. Często nie zauważamy, że kraje członkowskie Unii także mają problemy z adaptacją w Europie w dobie rewolucji technologicznej, która dotyka wszystkich sfer życia, także kultury. Dochodzimy tu do sytuacji, gdzie trzeba określić relacje „europejskości” i własnej etniczności (*nationalité*). Dostrzegając wagę problemu, organy wspólnotowe, szczególnie Komisja, włączyły się w propagowanie idei „wspólnego dziedzictwa kulturowego Europy” i ochronę dóbr kulturowych w poszczególnych krajach. Problem ten nasilił się także w Polsce wraz z zacieśnieniem więzów integracyjnych z Unią Europejską i na to właśnie zwraca uwagę autor publikacji, starając się przy tym zaakcentować priorytety polskiej polityki kulturalnej w tym względzie.

Kolejny artykuł, autorstwa dr. Jerzego Stańczyka, poświęcony jest zmianom systemowym w postsocjalistycznych państwach Europy Środkowej i Wschodniej. Autor skupia się kolejno na reformach politycznych, ekonomicznych, reorientacji powiązań międzynarodowych. Analizując proces zmian systemowych euroregionu stara się również wyodrębnić cel transformacji oraz dokonać pewnej klasyfikacji państw, stosując różne kryteria – np. zakres zewnętrznych powiązań państw, tempo reform gospodarczych, sposób przechodzenia od autorytaryzmu do demokracji.

Artykuł następny, autorstwa prof. dr. hab. Tadeusza Skoczego, poświęcony jest kwestii prawnych regulacji państwowych monopoli

handlowych w prawie europejskim. Sfera jego zainteresowania nie jest zbyt nowatorska, ponieważ na rynku wydawniczym istnieje przynajmniej kilka opracowań tego zagadnienia, niemniej jednak niewątpliwą wartością artykułu jest wnikliwa analiza tematu (wraz z nawiązaniami do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich oraz raportów Komisji Europejskiej).

Ostatni artykuł, napisany przez Leonidasa Akritidisa, przedstawia uwarunkowania historyczne członkostwa Grecji we Wspólnotach Europejskich (Unii) oraz perspektywy jej udziału w etapie tworzenia unii gospodarczo – walutowej. Z punktu widzenia Polski może to być ciekawe spojrzenie na doświadczenia kraju o podobnej wyjściowej pozycji względem pozostałych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Jak już wspomniano, najobszerniejszy dział trzeciego zeszytu *Studiów Europejskich* zawiera dokumenty związane z integracją europejską:

- wnioski Prezydencji Rady Europejskiej z Amsterdamu (16 – 17 czerwca 1997r.);
- madrycką deklarację w sprawie bezpieczeństwa i współpracy euroatlantyckiej, ogłoszoną przez szefów państw i rządów (posiedzenie Rady Północnoatlantyckiej, Madryt, 7 lipca 1997r.);
- opinię Komisji w sprawie wniosku Polski o członkostwo w Unii Europejskiej (Agenda 2000, Bruksela, 15 lipca 1997r.).

Dla Polski szczególnie istotny jest dokument ostatni. Opinia dotycząca oceny zdolności Polski do integracji z Unią Europejską stanowi część szerszego aktu unijnego – Agendy 2000. Komisja Europejska dokonała przeglądu poszczególnych sfer polityczno – gospodarczo – prawnych pod kątem możliwości sprostania wymogom członkostwa w Unii. Podsumowania i wnioski w tym dokumencie staną się m. in. podstawą merytorycznych negocjacji akcesyjnych.

Kolejny dział to *Informacje i materiały*. Przedstawione tu zostały ośrodki naukowe zajmujące się tematyką integracji europejskiej. Zeszyt trzeci jako pierwsze prezentuje Centrum Dokumentacji i Badań Europejskich Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Oprócz kompletowania zbiorów dokumentacyjnych ośrodek ten zajmuje się działalnością wydawniczą oraz naukową – m.in. organizowaniem specjalistycznych wykładów prowadzonych przez profesorów współpracujących w ramach programu JEP – TEMPUS. Następną prezentacją dotyczy Europejskiego Instytutu Uniwersyteckiego (European University Institute) we Florencji. Placówka ta zajmuje się prowadzeniem badań i studiów w zakresie integracji europejskiej na poziomie

uniwersyteckim. Na końcu wspomniany jest również Instytut Letni „Demokracja i różnorodność”, organizowany od pięciu lat w Przegorzałach pod Krakowem przez nowojorską uczelnię New School of Socjology przy współpracy z Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie.

W dziale *Informacje i materiały*, oprócz prezentacji ośrodków naukowych, publikowane są również dane z cyklu „Polacy o Europie”. Zeszyt trzeci zawiera interesującą analizę kolejnych badań opinii społecznej co do pozytywnych i negatywnych następstw procesu integracji Polski z Unią Europejską i NATO.

Następną część kwartalnika *Studia Europejskie* stanowią recenzje i omówienia wybranych pozycji literatury fachowej – polskich i zagranicznych. Można tu również znaleźć bibliografię wybranych tematycznie wydawnictw polskich z lat 1994 – 95.

Ostatni dział *Studiów Europejskich* przybliży działalność wydawcy – Centrum Europejskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Zawarte tu zostały informacje dotyczące zarówno działalności dydaktycznej (w tym Podyplomowych Studiów w Zakresie Integracji Europejskiej w ramach programu „Kształcenie i Szkolenie w Dziedzinach o Znaczeniu Strategicznym”, TESSA), jak i wydawniczej Centrum.

Reasumując, *Studia Europejskie* można uznać za jeden ze znaczących periodyków w zakresie tematyki europejskiej w Polsce. Szczególnie z uwagi na część dokumentacyjną, jest cennym źródłem informacji dla poszerzającego się grona osób zajmujących się procesami integracji gospodarczej i politycznej w Europie.

Anna Mojsiej